

בית המדרש "תורת דוד"
ע"ש הגה"צ רבי דוד בר חן זצ"ל - רבה של שדרות,
והרבנית רות בר חן ע"ה

"תורת דוד"

השיעור השבועי

פרשת וישב

תשפ"ג

(שנה ז', גליון מס' 272)

שיעורי הרב אליהו בר חן

e0527191965@gmail.com | 052-719-1965

**השיעור השבועי עם הרב אליהו בר חן,
מתקיים בכל יום שלישי, בבית הכנסת "כתר תורה" -
ניסנית,
ביישוב ניצן ב'**

זמן תחילת השיעור:

שעון חורף - 19:45

שעון קיץ - 20:00 (כאשר זמן צאת הכוכבים מתארך,

השיעור מתקיים מיד לאחר תפילת ערבית)

לקבלת הגליון השבועי בדוא"ל:

נא שלחו הודעה, לכתובת k.torat.david@gmail.com

תחת הכותרת "גליון שבועי"

שבת מברכין, חודש טבת:
 המולד, יהיה ביום שישי, שעה 11:12, ו-9 חלקים

זמני כניסת ויציאת השבת:

רבינו תם:	יציאה:	כניסה:	
17:55	17:18	16:02	ירושלים:
17:51	17:19	16:16	תל אביב:
17:51	17:17	16:05	חיפה:
17:56	17:21	16:20	באר שבע:

פרשת וישב התשפ"ג

”כָּל כְּלֵי יוֹצֵר עֲלֶיךָ לֹא יִצָּלַח”

א. ”וַיִּגְדַּל לְתַמָּר, לְאִמּוֹ, הִנֵּה חֲמִיץ עֹלָה תִמְנַתָּה, לָגוּ צֹאנֹו. וַתִּסַּר בְּגָדֶי אֶלְמְנוּתָהּ מֵעַלֶיהָ, וַתִּכַּסּ בַּצַּעֲרִיף וַתִּתְעַלֶּף, וַתֵּשֶׁב בְּפֶתַח עֵינַיִם אֲשֶׁר עַל דְּרָךְ תִּמְנַתָּה, כִּי רָאָתָהּ כִּי גָדַל שָׁלָה, וְהוּא לֹא נִתְּנָה לוֹ לְאִשָּׁה. וַיְרָאָהּ יְהוָה, וַיַּחֲשֹׁבָהּ לְזוֹנָה, כִּי כִסְתָהּ פְּנֵיהָ. וַיֵּט אֶלֶיהָ אֶל הַדְּרָךְ, וַיֹּאמֶר, הֲבָה נָא אָבוֹא אֵלֶיךָ, כִּי לֹא יָדַע כִּי כִלְתּוֹ הוּא, וַתֹּאמֶר, מַה תִּתֶּן לִי כִּי תָבוֹא אֵלָיִי” (בראשית, לח' - יג' - טז').

”וַיְהִי כְּמִשְׁלֵשׁ חֳדָשִׁים, וַיִּגְדַּל לִיהוָדָה, לְאִמּוֹ, זָנְתָה תַמָּר כְּלַתְּךָ, וְגַם הִנֵּה הָרָה לְזַנוּנִים, וַיֹּאמֶר יְהוָה, הוֹצִיאֹהָ וַתִּשְׂרָף. הוּא מוֹצֵאתָ, וְהִיא שְׁלַחָה אֶל חֲמִיָּה, לְאִמּוֹ, לְאִישׁ אֲשֶׁר אָלָה לוֹ אֲנָכִי הָרָה, וַתֹּאמֶר, הֲפֹר נָא לְמִי הַחֲתָמֹת וְהַפְתִּילִים וְהַמָּטָה הָאֵלָה. וַיַּכֵּר יְהוָה, וַיֹּאמֶר צְדָקָה מִמֶּנִּי, כִּי עַל כֵּן לֹא נִתְּתִיךָ לְשָׁלָה בְּנִי, וְלֹא יִסַּף עוֹד לְדַעְתָּה” (בראשית, לח' - כד' - כו').

”וַיְהִי יְהוָה אֶת יוֹסֵף, וַיֵּט אֵלָיו חֶסֶד, וַיִּתֵּן חֲנוּן בְּעֵינָיו שֶׁר בֵּית הַסֵּהֶר” (בראשית, לט' - כא').

ב. כאשר מכרו השבטים את יוסף הצדיק, וראו לאביהם - יעקב אע"ה בצער, מיד הורידו את יהודה מגדלותו,

דהנה, על מאמר הכתוב ¹, ”וַיְהִי בְּעֵת הַהוּא, וַיִּרְדַּד יְהוָה מֵאֵת אָחִיו, וַיֵּט עַד אִישׁ עַדְלָמִי וְשִׁמוֹ חִיָּרָה” (בראשית, כ"ב), כתב רש"י הקדוש:

”למה נסמכה פרשה זו לכאן, והפסיק בפרשתו של יוסף?

ללמד, שהורידוהו אחיו מגדולתו, כשראו בצרת אביהם,

אמרו, אתה אמרת למוכרו, אילו אמרת להשיבו היינו שומעים לך!”

¹ בראשית, לח' - א'.

והנה, בעניין גדולתו של יהודה, על פני אָחיו, מצינו בדברי רבותינו ז"ל² :

'ב-ג' מקומות, דיבר יהודה לפני אָחיו -

'ויאמר יהודה אל אָחיו, מה בצע כי נהרג את אחינו, וכסינו את דמו'³,

'ויבא יהודה ואָחיו ביתה יוסף, והוא עוֹדֵנו שָׁם, ויפלו לַפְּנֵי אָרְצָה'⁴,

'ויגש אליו יהודה, ויאמר בי אֲדֹנָי, יְדַבֵּר נָא עִבְדְּךָ דָּבָר בְּאָזְנֵי אֲדֹנָי, וְאֵל יֵחָר אֶפְדֹּךָ

בְּעִבְדְּךָ כִּי כְמוֹד כְּפָרְעָה'⁵ (שם יח).

היינו דכתיב⁶, 'כי יהודה גבר באָחיו, וילגיד מִמֶּנּוּ, והבִּכְרָה לְיוֹסֵף'."

והנה, במהות הויכוח, בין יהודה ליוסף, כתב⁷ בעל "מאור ושמש" זיע"א :

"והנראה לרמוז בזה ... כי משיח בן דוד ומשיח בן יוסף, אין זה יכול להיות בלא

זה, ולשניהם אנו צריכין,

אך השבטים, לא הבינו זאת.

ויוסף, ראה ברוח הקודש, שממנו יצמח משיח,

ויהודה, ראה שממנו יצמח משיח.

על כן, היה מחלוקת ביניהם -

שהשבטים רצו שמשיח יהיה משבט יהודה, ויוסף רצה שממנו יהיה.

² "פסיקתא זוטרתא" (לקח טוב), פרשתו, פרק לז', סימן כו'.

³ בראשית, לז' - כו'.

⁴ בראשית, מד' - יד'.

⁵ בראשית, מד' - יח'.

⁶ דברי הימים א', ה' - ב'.

⁷ להגה"ק רבי קלונימוס קלמן הלוי אפשטיין זיע"א.

בפרשת "פנחס", ד"ה "או".

עד שהקדוש ברוך הוא עשה שלום ביניהם, כמאמר הכתוב ⁸, 'הִנֵּה אָנִי לִקְחַם אֶת
עַץ יוֹסֵף אֲשֶׁר בְּיַד אֶפְרַיִם, וְשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל חִבְּרוּ, וְנָתַתִּי אוֹתָם עָלָיו אֶת עֵץ יְהוּדָה,
וְעֲשִׂיתָם לְעֵץ אֶחָד, וְהָיוּ אֶחָד בְּיָדַי'.

וצריכין אנו לשום מגמת פנינו על משיח בן יוסף, שלא ימות במלחמה שיעשה עם
האומות, טרם בוא משיח בן דוד, ויהיה קיום למשיח בן יוסף עם משיח בן דוד.
ועתה בעונותינו הרבים, בגלות המר הזה, שאנו בדיוטא התחתונה, רחמנא ליצלן,
אנו צריכין להתעורר עצמינו, להמשיך הרחמים על כנסת ישראל, ולהמתיק
הדינים".

ג. במהות הקֶשֶׁר שבין יהודה ליוסף, נכתוב כדלהלן:

א. על מאמר יהודה ליעקב אע"ה ⁹, "כִּי לֹא הִתְמַקְהֵנוּ, כִּי עָתָה שָׁבְנוּ זֶה
פְּעָמִים", כתב ¹⁰ הגה"ק רבי שמחה בונים זיע"א מפשיסחא:

"שָׁבְנוּ' - בגימטריא 'משיח' ¹¹.

זה 'פְּעָמִים', היינו תרי משיחנו, יהודה ויוסף" ^{12 13}.

⁸ יחזקאל, לז' - יט'.

⁹ בראשית, מג' - י'.

¹⁰ בספרו הקדוש "קול מבשר", ח"ג, "משיח".

¹¹ היינו:

מילת "שָׁבְנוּ", עולה בגימטריא למניין של 358,

וכמו כן, מילת "משיח", עולה בגימטריא מדוקדקת כך.

¹² היינו:

שכך אמר לו יהודה ליעקב אע"ה -

לולא שהתמהמהנו לרדת למצרים, אזי, היינו שבים אליך, כאשר ב' המשיחים עמנו, שהם משיח בן דוד
ומשיח בן יוסף,

שכן -

"שָׁבְנוּ", הוא כמניין "משיח",

ב. כתב ¹⁴ הגה"ק רבינו צדוק הכהן זיע"א מלובלין:

"יהודה ויוסף, הם כלל קדושת ישראל,

שכל ישראל נקראו על שם יהודה - יהודי אנא ¹⁵, וכן נקראו על שם יוסף - כמו שנאמר שְׁאֲרִית יוֹסֵף ¹⁶.

כי בחינת יוסף, יורה על שלימות המעשים,

ובחינת יהודה, יורה על שלימות התיקון לחיי עולם.

ועל זה רמזו ¹⁷ -

יוסף, שקידש שם שמים בסתר, הוסיפו לו אות אחת משמו של הקדוש ברוך הוא כו' ¹⁸,

יהודה, זכה ונקרא כולו על שמו של הקדוש ברוך הוא ¹⁹.

ו-"פְּעָמַיִם", בא לרמז, על ב' המשיחים.

¹³ יעויין עוד, מה שכתב הגה"ק רבי מאיר הורוביץ זיע"א מדז'יקוב, בספרו הקדוש "אמרי נועם - לחנוכה":

"כי בהתקרב יהודה ויוסף, הוא תיקון יסו"ד מלכו"ת כידוע".

¹⁴ בספרו הקדוש "פרי צדיק" (חנוכה, אות כב').

¹⁵ על ברכתו של יעקב אע"ה ליהודה (בראשית, מט' - ח'), "יהודה, אַתָּה יוֹדוּךְ אֶחָיִךְ", דרש רבי שמעון בר יוחאי (בראשית רבה, פרשה צח', ו'):

"היו כל אחיך נקראין על שמך,

אין אדם אומר - ראובני אַנָּא, שמעוני אַנָּא,

אַלָּא, יהודי אַנָּא!"

¹⁶ עמוס, ה' - טו':

"שָׁנְאוּ רָע וְאָהְבוּ טוֹב וְהִצִּיגוּ בְשַׁעַר מִשְׁפָּט, אוֹלֵי יַחֲנַן יְהוָה אֱלֹהֵי צְבָאוֹת שְׂאֲרִית יוֹסֵף".

¹⁷ סוטה, י' ע"ב.

¹⁸ שנאמר (תהילים, פא' - ו'):

"עֲדוֹת בֵּיהוֹסֵף שְׁמוֹ, בְּצִאתוֹ עַל אֶרֶץ מִצְרַיִם, שִׁפְתַּי לֹא יִדְעוּתִי אֲשַׁמְעוּ".

¹⁹ היינו:

ג. עוד כתב ²⁰ הגה"ק רבינו צדוק הכהן זיע"א מלובלין:

"אף על פי, שְׁזָרַע יעקב שנים עשר שבטים בכלל,

חלוקים לשנים, יהודה ויוסף.

שכל ישראל נקראים על שמם, ומהם תרין משיחין.

משיח בן יוסף - הוא הנלחם עם האומות, ומוחה זרע עמלק,

כי כל כוחו בהשתדלות המעשים בקדושה, נגד כוח האומות, ומברר הקדושה

דעלמא דאתגליא בהתגלות המעשים דבני ישראל.

ומשיח בן דוד - הוא המגלה כל רזי התורה הנעלמים, והקדושה שבפנימיות זרע

ישראל ...

ושני שבטים אלו, הם שורש כל השנים עשרה".

ד. עוד כתב ²¹ הגה"ק רבינו צדוק הכהן זיע"א מלובלין:

"ועל כן, יהודה ויוסף, היו המרובים מכל השבטים,

כי פָּרוּ וְרָבוּ ביותר, מפני שהיה בהם קדושת היסוד יותר מכל השבטים.

יוסף, צדיק גמור בפועל בלא חטא,

ויהודה, בעל תשובה אַחַר החטא".

והנה, כל ה-יב' שבטי י-ה, היו בעלי שמירת הברית,

אלא, שיוסף ויהודה, היו בעלי הניסיון בכך, ולפיכך, הם שהצטיינו בכך.

שכן, בטעם סמיכות הפסוק הכתוב בסוף ספר "בראשית" ²², "וַיָּמָת יוֹסֵף בֶּן מֵאָה

וַעֲשָׂר שָׁנִים, וַיַּחַנְטוּ אֹתוֹ, וַיִּשָּׂם בְּאֲרוֹן בְּמִצְרַיִם",

---

שבתוך שמו, יש את כל שם הוי"ה ברוך הוא,

כך -

יהודה.

²⁰ בספרו הקדוש "ישראל קדושים", אות ז'.

²¹ בספרו הקדוש "מחשבות חרוץ", אות טו'.

לפסוק המתחיל את ספר "שמות" ²³, "וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, הַבָּאִים מִצְרָיִם, אֶת יַעֲקֹב - אִישׁ וּבֵיתוֹ בְּאוּ",
כתב ²⁴ הגה"ק רבי ישראל אביחצירא זיע"א:
דהנה, ידוע בדברי רבותינו ז"ל ²⁵, דאיסור חמור הוא, לשים את הנפטר בארון ולקוברו בארון.
שמלבד שגורם פגם באורות עליונים, גורם רעה לעצמו, ומעורר עליו משטינים ומקטרגים, ומידת הדין, ומלאכי חבלה ומשחיתים.
ברם, כאשר האדם שומר הברית, אפשר לשומו ולקוברו בארון.
וכמבואר ב"זוהר הקדוש" ²⁶:
"יוסף נטר ליה ברית לתתא... אתשוי בתרי ארוני, בארון לתתא ובארון לעילא",
וכן הוא ב"זוהר הקדוש" ²⁷:
"בגין דנטר ברית קדישא, ואתקייים ביה, להכי אתחזי לאעלה בארונא".
והנה, שאר שבטי י-ה, הועלו ממצרים בארון,
ובהכרח, שגם הם, היו שומרי הברית כיוסף הצדיק, בשלמות הגמור.
ולפיכך, נסמכו פסוקים אלו,

²² בראשית, נ' - כו'.

²³ שמות, א' - א'.

²⁴ בספרו הקדוש "אהבת ישראל", עמוד 145.

²⁵ עיין מה שכתב השו"ע (יו"ד, סי' שסב', ס"א), וז"ל:

"הנותן מת בארון, ולא קברו בקרקע, עובר משום מלין את המת.

ואם נתנו בארון, וקברו בקרקע, אינו עובר עליו.

ומכל מקום, יפה לקוברו בקרקע ממש, אפילו בחוץ לארץ".

²⁶ פרשת "ויחי", דף רנא' ע"א.

²⁷ פרשת "ויקהל", דף ריד' ע"ב.

להורות, שגם כן הם, היו שומרי הברית כראוי, והיו ראויים להיות בארון.

ד. במעשה יהודה ותמר, מצינו לכמה וכמה מאמרי רבותינו ז"ל, וכדלהלן:

א. "רבי שמואל בר נחמן, פתח²⁸ -

'כי אֲנֹכִי יָדַעְתִּי אֶת הַמַּחְשְׁבֹתִי,

שְׁבָטִים, הָיוּ עֲסוּקִין בְּמַכִּירְתּוֹ שֶׁל יוֹסֵף. וְיוֹסֵף, הָיָה עֲסוּק בְּשִׂקּוֹ וּבַתְּעִנִּיתוֹ.
רְאוּבוּן, הָיָה עֲסוּק בְּשִׂקּוֹ וְתַעֲנִיתוֹ. וְיַעֲקֹב, הָיָה עֲסוּק בְּשִׂקּוֹ וּבַתְּעִנִּיתוֹ. וְיִהוּדָה,
הָיָה עֲסוּק לִקַּח לוֹ אִשָּׁה. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, הָיָה עוֹסֵק בּוֹרָא אוֹרוֹ שֶׁל מֶלֶךְ
הַמְּשִׁיחַ ...

קִדְּם שֶׁלֹא נוֹלַד מִשְׁעַבְדֵי הָרַאשׁוֹן, נוֹלַד גּוֹאֵל הָאֲחֵרוֹן²⁹."

ב. "וַתִּשָּׁב בְּפִתַח עֵינָיו³⁰,

אָמַר רַבִּי אֲמִי, חֲזַרְנוּ עַל כָּל הַמְּקָרָא, וְלֹא מִצָּאנוּ מְקוֹם שֶׁשָּׂמוּ פֶתַח עֵינָיו,

וּמָה הוּא 'בְּפִתַח עֵינָיו'?

אָלֵא, מִלְמַד שֶׁתִּלְתֶּה עֵינֶיהָ בְּפִתַח שֶׁכָּל הָעֵינָיו תְּלוּיוֹת בּוֹ, וְאָמְרָה -

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵי, שֶׁלֹא אֲצַא מִן הַבַּיִת הַזֶּה רִיקְנִית³¹."

ג. "אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, בְּקִשׁ לַעֲבֹר³², וְזָמַן לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִלְּאֵךְ שֶׁהוּא

מְמַנֶּה עַל הַתְּאֵוָה,

אָמַר לוֹ, יְהוּדָה, הֵיכָן אַתָּה הוֹלֵךְ? מֵהֵיכָן מְלָכִים עוֹמְדִים? מֵהֵיכָן גְּדוֹלִים

עוֹמְדִים?

²⁸ ירמיה, כט' - יא'.

²⁹ בראשית רבה, פרשה פה', א'.

³⁰ בראשית, לח' - יד'.

³¹ בראשית רבה, פרשה פה', ז'.

³² היינו:

יהודה.

וַיֵּט אֶלְיָהָ אֶל הַדָּרָךְ³³, בְּעַל כָּחוֹ, שְׁלֹא בְטוֹבָתוֹ³⁴ ."

ד. על הפסוק³⁵, "וַיִּרְאֶה יְהוּדָה, וַיַּחְשְׁבֶהָ לְזוֹנָה, כִּי כִסְתָהּ פְּנֵיהָ", כתבו³⁶
"בעלי התוספות":

"וכי מה איכפת ליה³⁷ ?

אלא, בקש לילך לו,

נשאה עיניה למרום, ואמרה -

ריבון העולמים, וכי לא אני זוכה להוציא חכם מגופו של צדיק זה!?

מיד שלח לו הקדוש ברוך הוא מיכאל, והחזירו."

ה. מן המדרשים המבוארים לעיל, למדנו:

שמעשה יהודה ותמר, היה, בבחינת "דברים העומדים ברומו של עולם",
ובבחינת "סוד ה' ליראיו"³⁸,

ברם, בכדי להבין, מפני מה, כביכול נעשה הדבר, בדרך מגונה שכזו, נקדים לדברי
רבותינו זיע"א:

א. כתב³⁹ ⁴⁰ הגה"ק בעל "שפתי כהן" זיע"א:

"שמעתי בשם הרב יעקב ארי"ז ז"ל, שקיבל מרבותיו -

³³ בראשית, לח' - טז'.

³⁴ בראשית רבה, פרשה פה', ח'.

³⁵ בראשית, לח' - טו'.

³⁶ בפירושם על התורה - "דעת זקנים".

³⁷ היינו:

וכי מה איכפת לו ליהודה, שתמר היתה נראית לו כאשה זונה?

³⁸ תהילים, כה' - יד'.

³⁹ בספרו הקדוש "שפתי כהן" (בראשית, לח' - יא').

⁴⁰ להגה"ק רבינו מרדכי הכהן זיע"א.

למה היחס והשררה והמלכות של ישראל, יהיה על זה הדרך, שהרואה יראה
שחס ושלוש יש בו צד ממזרות?

וכן עניין בועז -

שלא הוליד מאשה אחרת, אלא מבתו של עגלון שהוא ממואב?

וכבר ידעת, מואב מֵאֵין בא ⁴¹ !?

ודוד, גם כן אמרו ⁴² -

שנתאוה ישי לאמתו, ואמר לה שתטהר מטומאתה,

והלכה, ואמרה לגבירתה,

והלכה גבירתה, וטיהרה עצמה, ובאה ולנה בבית האמה, ובא ישי ושכב עמה
בחושבו שהיא האמה.

ואחר כך, נמצאת אשתו מעוברת, ובחושבו שאינה מעוברת ממנו.

לזה עשאו לדוד רועה, כדי שהארי או הדוב יהרגוהו, כי היה שונא אותו.

ואמו, גם כן שנאתו.

ולזה ⁴³, 'אָבֵן מֵאֵסוּ הַבּוֹנִים' - שהם אביו ואמו, 'הִיָּתָה לְרֵאשׁ פְּנֵה'.

ורחבעם -

גם כן, מנעמה העמונית.

אלא, שעשה הקדוש ברוך הוא, כן, כדי להביא מלך המשיח בהיסח דעת, כדי
שלא יקטרג המקטרג! ...

ולזה, רמזו ז"ל ⁴⁴ -

---

⁴¹ היינו:

ש-מואב, היה ממזר, בעבור שנולד מזיווג בת לוט לאביה.

⁴² "ילקוט המכירי" (תהילים, קיח').

⁴³ תהילים, קיח' - כב'.

⁴⁴ סנהדרין, צז' ע"א.

'נחש, מציאה, משיח, באין בהיסח הדעת של מקטרגי ...
אם כן, עשה הקדוש ברוך הוא, כן, כדי שיסיח השטן דעתו,
וְיֹאמֶר, השררה והמשיח לא יבואו אלא מהיחס והקדושה, ולא יבוא על זה
הדרך".

ב. כתב ⁴⁵ רבינו ה"אור החיים" הקדוש זיע"א:
"אדם הראשון, הוא אילן שבו היו תלויים כל הנשמות של הקדושה שיצאו לעולם,
מיום היות עולם - ואשר עתידין לצאת,
וְכִשְׁחָטָא אדם, שלט חלק הרע, וְיִשְׁבּ מִמֶּנּוּ שְׂבִי לאין מספר ...
גם לפעמים, באמצעות דביקות הנפש הקדושה בנפש הטומאה, לאונסה, תוציא
נפש חיה למינה ...
ועל פי הקדמה זו, תשכיל עצת ה', אשר יעץ על יהודה, ושלח מלאך והכריחו לבא
אל הקדושה ⁴⁶ -

כי באמצעות היות הדבר בלתי הגון על פי התורה, לשכב את כלתו,
ובאמצעות היות יהודה אנוס על פי הדיבור, נעלם דבר איסור ממנו, ולא ידע כי
כלתו היא,
ובזה, הוציא ממקור הטומאה, ענף מופלא שבקדושה - פרץ וזרח, שהיו שבויים
בבחינת הרע ...

וצא ולמד, כמה צדיקים יצאו מהם, ושלשלת המלוכה של בית דוד,
וזולת יהודה, שהוא בחינת המלוכה, לא היה אדם יכול להוציאם מידו.
גם זולת דמיון מעשה הרע, כי יבוא אל כלתו, אין מציאות להוציאם,
ובאמצעות דמיון הרע, הרי זה נכנס למדור הרע, והוציא שלל רב".

ג. כתב ⁴⁷ רבינו המלבי"ם זיע"א:

⁴⁵ בראשית, מט' - ט'.

⁴⁶ בראשית רבה, פרשה פה', ח'.

"כבר באר האר"י ז"ל בספר הגלגולים⁴⁸ -

שהנשמות העשוקות ביד עושקיהם ... אי אפשר להוציא את הנשמה מהם, כי הם יונקות שפע על ידם, ומרמים אותם שמראים להם מקום פגום וחושבים ששם תישאר הנשמה בידם,

ולבסוף, תתגבר הנשמה על עושקיה.

וכן נשמת השבטים, נתנו ברחל ולאה שהיו אחיות, וחשבו כי ישארו הנשמות בטומאה, אחר שנישאו באיסור,

וכן נשמת פרץ בתמר,

ונשמת רות ונעמי, בעמון ומואב ...

שכל זה, היה מוכרח, כדי להוציא הנפשות האלה במרמה זו, מיד עושקיהם".

ו. על הפסוק⁴⁹, "וַיִּכַּר יְהוֹדָה, וַיֹּאמֶר צְדָקָה מִמְּנִי, כִּי עַל כֵּן לֹא נִתְּתִיךָ לְשֵׁלָה בְּנִי, וְלֹא יָסַף עוֹד לְדַעְתָּהּ", כתבו⁵⁰ "בעלי התוספות":

"לא כמידת הקדוש ברוך הוא, מידת בשר ודם,

אדם בא לפני הדיין, אם הוא מודה בפשעו, הורגו,

אבל הקדוש ברוך הוא, ומודה ועוזב, ירוחם.

ומיד שראה ראובן שיהודה הודה, עמד הוא, והודה על בלבול יצועי אביו ...

וזהו כשברכם משה רבינו ע"ה, שאין הפסקה ביניהם, שנאמר⁵¹ -

'יַחֲזִי רְאוּבֵן וְאֵל יָמַת ... וְזֹאת לַיהוּדָה וַיֹּאמֶר שְׁמַעִי'.

⁴⁷ בפירושו "גזע ישי", למגילת רות (ד', טז' - ז').

⁴⁸ על מאמר הכתוב (קהלת, ח' - ט):

"אֵת כָּל זֶה רְאִיתִי, וְנִתּוֹן אֵת לְבִי, לְכָל מַעֲשֵׂה אֲשֶׁר נַעֲשָׂה תַּחַת הַשָּׁמַשׁ, עַתָּה אֲשֶׁר שָׁלַט הָאָדָם בְּאָדָם לְרַע לּוֹ".

⁴⁹ בראשית, לח' - כו'.

⁵⁰ בפירושם "דעת זקנים" - על התורה.

⁵¹ דברים, לג', ו' - ז'.

והנה, טעם הדבר, שנשתבחו יהודה ותמר במעשיהם, ושדווקא הם זכו להוציא לאור עולם את זרעו של משיח,

הוא, מחמת, שיהודה ותמר, הצטיינו במידת "מסירות נפש", וכדלהלן:

על יהודה, דרשו רבותינו ז"ל⁵² -

"יהודה, בא דין תמר לפניו שתשרף, והוא זכה אותה, מפני שמצא לה זכות.

פיצד?

היו יצחק ויעקב יושבים שם, וכל אחיו, והיו מחפין אותו,

הכיר יהודה למקום, ואמר אמתת הדבר, ואמר⁵³, 'צדקה ממני',

ועשאו הקדוש ברוך הוא, נשיא".

ומאידך, על תמר, דרשו רבותינו ז"ל⁵⁴ -

"נוח לו לאדם שיפיל עצמו לתוך כבשן האש, ואל ילבין פני חבירו ברבים,

מנלן⁵⁵?

מתמר, שנאמר⁵⁶, 'היא מוצאתי וגוי'⁵⁷."

⁵² שמות רבה, פרשה ל', יט'.

⁵³ בראשית, לח' - כו'.

⁵⁴ ברכות, מג' ע"ב.

כתובות, סז' ע"ב.

בבא מציעא, נט' ע"ב.

⁵⁵ היינו:

מהיכן למדנו דין זה?

⁵⁶ בראשית, לח' - כה'.

"היא מוצאת, והיא שלחה אל חמיה, לאמר, לאיש אשר אלה לו, אנכי הרה, ותאמר, הכר נא למי החתמת והפיתלים והמטה האלה".

⁵⁷ יעוין עוד מה שכתבו "התוספות", משמו של רבינו חננאל (כתובות, סז' ע"ב, בד"ה "דכתיב"):

ומחמת, ששניהם הצטיינו בכוח של "מסירות נפש",
יהודה, בכך שלא חשש לכבודו ולכבוד משפחתו,
ותמר, בכך שלא חששה אל חייה ואל חיי עוברה,
הם זכו, להוציא לאור העולם, את זרעו של משיח.

ז. על הפסוק⁵⁸, וַיְהִי ה' אֶת יוֹסֵף, וַיֵּט אֵלָיו חֶסֶד, וַיִּתֶּן חָנוּן בְּעֵינָי שֶׁר בֵּית
הַסֵּהֲרָרִי, כתב⁵⁹ רבינו הרי"ח הטוב זיע"א:
"ידוע, שיש לאדם ד' כוחות קדושה, שהם: נפש, רוח, נשמה, ונשמה לנשמה -
שהיא הנקראת חיה ...

וידוע, כי ד' בחינות הנזכרות, רמוזים בארבע אותיות שם הוי"ה ברוך הוא,
והיינו, נשמה לנשמה ב-נ"ד, ונשמה ב-ה"א ראשונה, ורוח ב-נ"א"ו, ונפש ב-ה"א
אחרונה.

ולכן, הַצְּדִיק, ממשיך על ידי מעשיו הטובים, חיות והארה ל-ד' בחינות הנזכרות,
מן ד' אותיות שם הוי"ה,

והרשע, לְהַפְּךָ, פוסק חיותם מאותיות השם ...

ואם כן, נמצא, ד' בחינות הנזכרות, שכל אחד חי מ-אות אחד, הרי ד' פעמים חי
שהוא מספר חסד⁶⁰.

שבאותה העת, כבר התחילו להצית את האש בפניה.

⁵⁸ בראשית, לט' - כא'.

⁵⁹ בספרו הקדוש "בן איש חי", שנה ראשונה, פרשת "וישב", בהקדמה.

⁶⁰ היינו:

אם כל בחינה, מקבלת את כוח חיותה, מאות אחת של שם הוי"ה ברוך הוא,

אם כן, ד' בחינות, מקבלים ד' פעמים חיות.

והנה, "חי", עולה בגימטריא למניין 18,

וכאשר נכפיל ד' פעמים מניין "חי", שהם כנגד ד' בחינות, נגיע בגימטריא למניין 72.

ומניין 72, עולה בגימטריא למניין "חסד".

וזה שנאמר, 'וַיְהִי ה' אֶת יוֹסֵף, שְׂדָבֶק בּוֹ אַרְבַּע אוֹתוֹת הַשֶּׁם, ובזה, 'וַיֵּט אֵלָיו חֶסֶד', שְׁנַמְשָׁךְ לוֹ ד' פַּעֲמִים 'חִי' לַאַרְבַּע בַּחֲנִינוֹת שָׁבוּ, שהוא מספר חסד.

והנה, ידוע, דאין כל אדם זוכה לארבע בחינות הנזכרות ... עם כל זאת, כל אדם יש לו חלק באדם הראשון, שהיה כולל כל נשמות הנבראים.

ולכן, אם עושה האדם עבודת הבורא כראוי, שזוכה לקשר נפשו עם שורשה העליון,

הרי זה נחשב לו, כאילו זכה לכל הבחינות הנזכרות כולם".

ח. על הפסוקים ⁶¹, "וַיְהִי כְּמִשְׁלֵשׁ חֳדָשִׁים, וַיִּגַּד לַיהוָה, לֵאמֹר, זָנַתָּ תָמָר כְּלֶתֶד, וְגַם הִנֵּה הָרָה לְזָנוּנִים, וַיֹּאמֶר יְהוָה, הוֹצִיאוּהָ וְתִשְׂרֹף. היא מוצאת, והיא שְׁלָחָה אֶל חַמִּיָּה, לֵאמֹר, לְאִישׁ אֲשֶׁר אֵלֶּה לוֹ אֲנֹכִי הָרָה, וַתֹּאמֶר, הֲכֵר נָא לְמִי הַחֲתָמָת וְהַפְתִּילִים וְהַמָּטָה הָאֵלֶּה. וַיִּכַּר יְהוָה, וַיֹּאמֶר צְדָקָה מְמַנִּי, כִּי עַל כֵּן לֹא נִתְּתִיךָ לְשֵׁלָה בְּנִי, וְלֹא יִסֹּף עוֹד לְדַעְתָּה",

כתב ⁶² הגה"ק בעל ספר "בת עין" זיע"א:

"איתא בכתבי האר"י ז"ל -

שעיקר סוף גמר החתימה, היא בחנוכה.

אם כן, נוכל לומר, שזה מרומז בפסוקים אלו, על דרך זה,

'וַיְהִי כְּמִשְׁלֵשׁ חֳדָשִׁים' -

היינו, מראש השנה עד חנוכה, שאז עיקר גמר חתימה,

על כן, בא המקטרג על בני האדם, לפני בורא עולמים ברוך הוא, שהוא מרומז בתיבת יהודה.

לומר, 'זָנַתָּה תָמָר כְּלֶתֶד' -

⁶¹ בראשית, לח', כד' - כו'.

⁶² להגה"ק רבי אברהם דב זיע"א מאבריש.

היינו, כנסת ישראל שְׁדַמְתָּה לתמר, שהיא מכונה בשם כלה,
זנתה וסרה ממך, והלכה אחר זנונה,
ולא די לה בזה, שהלכה אחר תאוות ליבה הרע, אלא, שגם היא 'הָרָה לְזִנוּנִים' -
'הָרָה', היא בחינת דביקות,
היינו, שמעצמה, היא דבוקה תמיד בתאוותה, בלי שום גורם לזה.
יִיאָמֵר יְהוָה -
הוא הבורא ברוך הוא,
'הוֹצִיאָהּ וְתִשְׁרָף' -
עבור זה, שבלא שום גרמא ומניעה היא הרה לזנונים, רק מעצמה היא הרה
ודבוקה לתאוות לבה הרע.
'היא מוצאת, והיא שְׁלָחָה אֶל חַמִּיָּה, יֹאמְרוּ' -
בהתנצלות של אמת,
ש-שקר ענה השטן, בזה שמקטרג על בני האדם, שהמה דבוקים בגודל תשוקה
לתאוות רעות,
כי האמת הוא כך, שרק 'לְאִישׁ אֲשֶׁר אָלָה לוֹ אֲנָכִי הָרָה' -
פירוש, שאנחנו עִמּוֹ, דבוקים רק בבורא עולמים ברוך הוא, שהוא מקור החסד,
וגימטריא אליה ל"ו⁶³,
ומה שאנחנו עושים לפעמים נגד רצון הבורא ברוך הוא, הוא רק מחמת רוב טרדת
הזמן וטרדת הפרנסה, ושאר מאורעות של בני האדם,
אבל, באמת, בפנימיות הלב, דבוקים אנחנו בגודל חיבה ותשוקה רק לבורא
עולמים ברוך הוא.

⁶³ היינו:

מילות "אלה לו", עולות בגימטריא מדוקדקת למניין 72,

שהוא גימטריא של "חסד".

נתאמר עוד לבורא עולמים ברוך הוא, ראייה אמיתית לזה,
'הכר נא למי החתמת' -
מרמז, על השמן של נרות חנוכה, שהיה חתום בחותמו של כהן גדול,
'הפתילים' -
מרמז, על הפתילות של נר חנוכה,
'המטה' -
מרמז, על הכלי של נר חנוכה, כידוע,
כי תיבת המטה עם הכולל, גימטריא כל"י 64 .
פירוש -
מהמצוות נר חנוכה, שאנו מקיימים כמצוות רצונך הקדוש,
היא ראייה מפורשת, שאנחנו הולכים רק אחר רצונך, וחשוקים ודבוקים רק בך
... רק מה שאנחנו עושים לפעמים נגד רצונך, הוא רק מחמת הנ"ל.
'ויאמר הויה' -
הוא הבורא ברוך הוא,
'צדקה ממני' -
כביכול, אני חייב בזה,
היינו, הבורא ברוך הוא, מודה להם, שהמה צודקים,
כי אני רואה, שהאמת הוא שהמה דבקים רק בי, ומה שהמה עושים לפרקים נגד
רצוני חלילה וחס,
הוא רק מחמת, 'כי על כן לא נתתיקה לשלח בנני' -

64 היינו:

מילת "המטה", עולה בגימטריא למניין 59,

וביחד עם הכולל, עולה בגימטריא למניין 60.

וכמו כן, מילת "כלי", עולה בגימטריא מדוקדקת למניין זה.

רצונו לומר, תיבת של"ה, מרמז על משיח צדקנו,

כמאמר הכתוב ⁶⁵, 'עַד כִּי יָבֹא שִׁילָה',

היינו, מחמת שזה זמן רב שלא נתתי ומסרתי אותם לרועה נאמן, הוא משיח צדקנו, שיבוא במהרה בימינו, אמן כן יהי רצון".

ט. כתב ⁶⁶ רבינו הרי"ח הטוב זיע"א:

"בשמו של משיח, נרמז שם קדוש משמות ע"ב ... שהוא נקרא כל"י,

והוא, שם ה-י"ח שבע"ב שמות הנזכרים,

והוא נרמז בשם משי"ח, שהוא אותיות ש"ס י"ח.

ובשם זה, יהיה קבלת השפע של כל ישראל, כי כשמו כן הוא שהוא נקרא כלי, ולקיבול השפע צריך כלי,

ולא יזכו ישראל לקבלת השפע ב-כל"י הנזכר, אלא אם כן, יהיו כולם באחדות ושלוש.

יען, שהם שלשה מדרגות, כהנים לויים ישראלים, דראשי תיבות שלהם הוא כלי,

ואם יהיו נפרדים זה מזה, נמצא, הם שברי כלי, ולא יזכו לקבלת השפע בשם הקדוש הנזכר הנקרא כלי,

אבל, אם יהיו באחדות אחת כולם, אז הם כלי שלם, יזכו לקבלת השפע והברכה בשם הקדוש הנזכר.

ובזה, פרשתי בסייעתא דשמיא, מה שאמרו רבותינו ז"ל ⁶⁷ -

'לא מצא הקדוש ברוך הוא, כלי מחזיק ברכה לישראל, אלא השלוש',

פירוש -

⁶⁵ בראשית, מט' - י'.

⁶⁶ בספרו הקדוש "בן יהוידע", על מסכת פסחים, ה' ע"א.

⁶⁷ עוקצין, פ"ג מי"ב.

שֵׁם הקדוש הנזכר, הנקרא כלי,
שהוא מחזיק ברכה לישראל, שיהיה בו קבלת השפע והברכה,
אלא על ידי השלום שיהיה ביניהם, שאז הם יהיו כלי שלם.
והנה, בוודאי, אחדות וחיבור של ישראל זה עם זה, יהיה בשלימות בימי מלך
המשיח, שאז יהיו תמיד המה כלי שלם,
ולכן, הם זוכים תמיד לקבלת השפע בשם הקדוש הנקרא כלי, הרמוז בשמו של
משיח, שהוא אותיות ש"ם י"ח".

אחר שנתבאר לנו, שעניין יהודה ותמר, הרי הוא עניין "מסירות נפש"⁶⁸.
ושבזכות מסירות נפשו זכה להיות מעין דרגת יוסף הצדיק ע"ה, שהיה "שומר
הברית"⁶⁹.
ושבשל כך, נתהווה ממנו שורש המשיח, שהוא חבוק ודבוק עם משיח בן יוסף.
אם כן, ההולך בדרכם, מושך אליו "חסד", בחינת הנאמר ביוסף הצדיק ע"ה⁷⁰,
ואף זוכה לקדש שם שמים,
ואף מסיר מעל עצמו, את עניין "הָרָה לְזָנוּנִים", שכל מעשיו לשם שמים, אך
היצר הרע הוא שמעכב, וממילא תיטב לו חתימתו⁷¹.
ובוודאי, שאז הוא יוצר עצמו להכנת "כלי" לקבלת השפע, מ-שֵׁם יח'⁷²,
כי אז הוא גורם לאיחוד ולייחוד יהודה ויוסף⁷³.

⁶⁸ וכמו שביארנו באות ו'.

⁶⁹ וכמו שביארנו באות ג', מדבריו של הגה"ק רבינו צדוק הכהן זיע"א מלובלין, בספרו הקדוש "מחשבות
חרוץ".

⁷⁰ וכמו שביארנו באות ז', מדבריו של הגה"ק הרי"ח הטוב זיע"א, בספרו הקדוש "בן איש חי".

⁷¹ וכמו שביארנו באות ח', מדבריו של הגה"ק רבי אברהם דב זיע"א מאבריטש, בספרו הקדוש "בת עין".

⁷² וכמו שביארנו באות ט', מדבריו של הגה"ק הרי"ח הטוב זיע"א, בספרו הקדוש "בן יהודע".

⁷³ וכמו שביארנו בהרחבה באות ג'.

ואזי, הוא יוצר את הכלי המרמז על עניין הברכה, והמרמז על עניין ה"מטה"⁷⁴.
ומעתה, יובן, מה שכתב רבינו הר"י הטוב זיע"א⁷⁵, על הפסוק⁷⁶, "הִנְנִי מְבִיא
אֶת עֲבָדַי צָמְחִים":
"מצוה להניחה בטפח הסמוך לפתח, אפילו בזמן הזה, שמדליקין בפנים,
ואם אין מזוזה בימין, יניחנה בימין,
ואם יש מזוזה, יניחנה בשמאל הנכנס -
והרי שלש מצוות ביחד, כי האדם הנכנס, ולובש ציצית שהוא טלית קטן שעליו.
וראשי תיבות שלהם, צמ"ח, ציצית מזוזה חנוכה,
ובזכות זה, יבוא משיח צדקינו - צמ"ח שמו".
ובטעם הדבר, נראה לבאר בסייעתא דשמיא:
כי הנה, "ציצית", הוא עניין ה"פתילים" שמסר יהודה,
וה"מזוזה", הוא עניין ה"חותמת" שסר יהודה, שהיא מצווה העומדת
כ"חותמת" לכל בית בעם ישראל,
וה"חנוכיה", הוא עניין ה"מטה" שמסר יהודה, שהוא עניין ה"כלי"⁷⁷.
ומשכך, כאשר האדם זוכה לכך, על ידי "איחוד וייחוד" הכל, וכמו שנתבאר,
אזי⁷⁸, "הִנְנִי מְבִיא אֶת עֲבָדַי צָמְחִים", ואזי⁷⁹, "כָּל כְּלֵי יוֹצֵר עֲלֶיךָ לֹא יִצְלָח".
יתן ה' יתברך, ונזכה לזה. אמן.

⁷⁴ וכמו שביארנו באות ח', מדבריו של הגה"ק רבי אברהם דב זיע"א מאבריטש, בספרו הקדוש "בת עין".

⁷⁵ בספרו "בן איש חי", שנה ראשונה, הלכות חנוכה, שאחר פרשת "וישב".

⁷⁶ זכריה, ג' - ח'.

⁷⁷ וכמו שביארנו באות ח', מדבריו של הגה"ק רבי אברהם דב זיע"א מאבריטש, בספרו הקדוש "בת עין".

⁷⁸ זכריה, ג' - ח'.

⁷⁹ ישעיה, נד' - יז'.

הלימוד, מוקדש לרפואתם השלימה, של:

הרב משה בן אסתר

הרב רפאל פנחס בן מרים רמו

רפאל מנחם בן רות רדואה

הרב יוסף בן רחל

חיים נתן צבי בן שרה

מרדכי בן רינה

מאיר בן נעמי

אליהו לוזון בן גד

~~~~~

שושנה סולטנה בת מרים

שרה בת סוליקא

דינה בת סוליקא

אסתר בת תמר

שרית בת גילה

פאני פרחא בת רחל

אמירה בת נעמי

לזיכרון עולם בהיכל ה'

- הגה"ק רבי רפאל משה אלבאז בן רבי שמואל זיע"א
- הגה"צ רבי דוד מסעוד עובדיה בן אסתר זיע"א
- הגה"צ רבי חיים וואלקין בן צביה זיע"א
- רבי אברהם איבגי בר רחמה זצ"ל
- רבי שלום איבגי בר רחמה זצ"ל
- צורי (צורישדי) גניש ז"ל בן יולנדה תחי'
- אפרים (אפי) ביתן בן קונפיטה ז"ל
- משה חיון בר קוקה ז"ל
- דב לוסטרניק בר אביבה ז"ל
- משה מושי מקסים בן לילה תהילה ז"ל

~~~

- הצדקת מזל טוב אלבאז (לבית סודרי) בת רבקה ע"ה
- הצדקת מרים רמו עובדיה בת אסתר ע"ה
- הצדקת ברוריה מויאל בת חוה ע"ה
- זוהרה פרץ (לבית כהן) בת רחל ע"ה
- מזל טוב סיגלר (לבית עובדיה) בת זוהרה ע"ה
- רחל עמוס (לבית מלכה) בת אסתרלייה ע"ה
- אליס חוה עישה לוי (לבית סיבונג) בת גרסיה ע"ה
- רות חפציבה כהן (לבית פרשה) ע"ה בת פרלה תחי'
- חנה בת ליליאן ע"ה
- חנה אילוז בת פרוחה ע"ה
- איילה בת נעמי ע"ה